


## Yaratıcı Drama Etkinliklerinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okumalarına Etkisi: Karma Yöntem Araştırması\*

### The Effect of Creative Drama Activities on the Oral Reading of 7<sup>th</sup> Grade Students: A Mixed Method Research

Nesrin Doğan Kuşan, Hatice Coşkun Sönmez

#### Yazar Bilgileri

**Nesrin Doğan Kuşan**   
Öğretmen, Gazi Üniversitesi,  
Doktora Öğrencisi,  
[nesrin\\_dogann@hotmail.com](mailto:nesrin_dogann@hotmail.com)

**Hatice Coşkun Sönmez**   
Doç. Dr., Van Yüzcüncü Yıl  
Üniversitesi, Türkçe ve sosyal  
Bilimler Eğitimi,  
[haticecoskun@yyu.edu.tr](mailto:haticecoskun@yyu.edu.tr)

#### ÖZ

Bu çalışmanın amacı yaratıcı drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin sesli okumalarına etkisini incelemek ve yaratıcı drama etkinliklerinin sesli okumaya etkisine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemektir. Çalışma karma yöntem desenlerinden açılımlı sıralı tasarıma göre düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 21 deney, 21 kontrol grubu olmak üzere 42 ortaokul 7. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Nicel verilerin toplanmasında "Sesli Okuma Gözlem ve Değerlendirme Formu", nitel verilerin toplanmasında "Yapılandırılmış Öğrenci Görüş Alma" formu kullanılmıştır. Deney grubunda beş hafta süren yaratıcı drama etkinlikleri yapılmış, kontrol grubunda ise programın öngördüğü sesli okuma etkinliklerine yer verilmiştir. Deneysel çalışma sonrası yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilerle görüşme yapılarak bu etkinliklerin sesli okumalarına etkisine ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark olduğu, bu farkın yaratıcı drama etkinliklerine katılan deney grubu öğrencileri lehine olduğu görülmüştür. Görüşme sonuçlarına göre öğrencilerin yaratıcı dramayı karakteri canlandırabilme olarak gördükleri belirlenmiştir. Öğrenciler yaratıcı dramanın özgüveni arttırdığını, sesi doğru kullanmayı geliştirdiğini, role gerçeklik duygusu katmayı sağladığını vurgulamışlardır. Ayrıca öğrenciler karaktere uygun okuyabildiklerini, akıcı okumalarının geliştirdiğini ve metin okumaya istekli olduklarını ifade etmişlerdir.

#### Makale Bilgileri

##### Anahtar Kelimeler

Sesli okuma  
Yaratıcı drama  
Karma yöntem  
Öğrenci

##### Keywords

Oral reading  
Creative drama  
Mixed method  
Student

##### Makale Geçmişi

Geliş: 24.02.2024  
Kabul: 05.08.2024

#### ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of creative drama activities on oral reading abilities of 7<sup>th</sup> grade students, and to determine student views about the effect of creative drama activities on oral reading. The study was conducted based on the exploratory sequential mixed method design. The study group of the research consisted of 42 middle school 7<sup>th</sup> grade students, including 21 experimental and 21 control groups. "Oral Reading Observation and Evaluation Form" was used to collect quantitative data and "Structured Student Interview Form" was used to collect qualitative data. Creative drama activities lasting five weeks were carried out in the experimental group, and the oral reading activities prescribed by the curriculum in the control group. After the experimental study, the students who participated in the creative drama activities were interviewed and findings were obtained from these views regarding the effect of these activities on oral reading. According to the results of the research, it was seen that there was a significant difference between the experimental and control groups, and this difference was in favor of the experimental group students participating in creative drama activities. According to the results of the interview, it was determined that the students found creative drama as a tool of portraying the character. The students emphasized that creative drama had increased self-confidence, improved the correct use of articulation, and added a sense of reality to the role. In addition, the students stated that they could read in accordance with the character, their fluent reading improved and they were willing to read texts.

\* Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında birinci yazarın hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

#### Makale Türü

Araştırma

#### Önerilen Atıf

Doğan-Kuşan, N. & Coşkun-Sönmez, H. (2024). Yaratıcı drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin sesli okumalarına etkisi: Karma yöntem araştırması. *TEBD*, 22(2), 1601-1627. <https://doi.org/10.37217/tebd.1442421>

## Giriş

Günümüz dünyasının eğitim anlayışında bireylere kazandırılmak istenen becerilerin başında yaşantısal anlam kurma gelir. Bu anlam kurma süreci ise öğrenme yoluyla gerçekleşir. İlgili alanyazına bakıldığında Kolb, yaşantısal öğrenmeyi deneyimler yoluyla şekillenen bir süreç olarak görmekte, öğrenme sürecini ön plana almakta ve bilgiyi sürekli yeniden oluşturulan bir dönüştürme süreci olarak görmektedir (Çolak, 2013). Yaşantısal öğrenmeye temellenen yaşantısal anlam kurma ise birilerinin dikte ettiği istiflenmiş bilgilerle anlam kurma yerine, kişinin kendi yaşantılarından edindiği bilgilerle anlam kurması olarak tanımlanabilir. Burada ifade edilen yaşantısal anlam kurmanın temel yapısı tüm akademik başarının da anahtarı olan okuma becerisiyle oluşturulabilir.

Okuma kavramı, yazı dilinin anlamlı olarak yorumlanması (Harris- Sipay, 1990); yaşantılarla var olan anlamların hatırlanması ve okurun zihnindeki kavramlarla yeni anlamlar kurması için birer uyarıcı olan basılı ve yazılı sembollerin tanınması, algılanması (Tinker ve McCullough, 1968) olarak tanımlanmaktadır. Zihinler arası rekabetin ve bireysel biliş farklılıklarının yaşandığı çağımızda, bireyin öğrendiklerini amaca uygun kullanmasında, dış dünya ile ilişki kurmasında, problem çözme gibi yetilerinin oluşmasında okumanın önemi büyüktür (Bjorklund, 1995). Okuma etkinliklerinden verim almak tüm okuma çabalarının temel amacıdır. Bu amaca göre hareket etme sürecinde de sesli ve sessiz okuma teknikleri etkin olmaktadır. Bu teknikleri kullanmak, öğrencinin metinle etkileşim kurmasının önünü açmaktadır (Özonat, 2018). Bu tekniklerden sessiz okuma, kişinin kendi zihin dünyasında var olanlarla sağladığı anlam kurma süreci iken sesli okumada bu süreç ses ve sese özgü unsurların birlikte hareket etmesi sonucu gerçekleşmektedir.

Sesli okuma, sözcüklerin gözle algılanıp zihinle kavrandıktan sonra anlam özelliği gibi birçok özelliğe göre konuşma organlarıyla seslendirilmesi (Özbay, 2009); göz, zihin ve konuşma uzuvlarının beraberliğiyle gerçekleştirilen hançerenin sözeli meydana getirmesi becerisidir (Çelik, 2006). Sesli okuma, göz ve zihnin ortak çalışması sonucunda ses organları aracılığıyla dinleyenlere sundukları fonetik tablodur. Bir anlamda sözlü anlatımdır. Konuşma organlarının aracılığıyla, gözle görülen ve zihinle algılanan kelimelerin ifade edilmesidir. Sesli okumanın temel amacı yazının doğru ve konuşma dilinin özelliklerini yansıtacak biçimde seslendirilmesidir. Özkaya (2012) sesli okumanın kişinin kendisi ve diğer bireylerle iletişim kurmasını sağladığını ifade ederek; kelimeleri kurallara uygun telaffuz etmenin, doğal ve standart dille konuşur gibi okumanın sesli okumanın ilkesi olduğunu belirtmektedir. Sesli okumanın kendi dokusunda belirlediği bu ilkeler akıcılığa işaret etmektedir. Bu sebeple, sesli okumada akıcılığın önemi büyüktür.

Akıcı bir sesli okuma, dinleyicilerin konuya ilgili olmalarını ve okumadan keyif almalarını sağlamaktadır. Armbruster vd.'ne (2001) göre akıcı okuma, sesli okuma yaparken belirli bir hızda ve dinamiklikte okuma kabiliyetidir. Akıcı okuma becerisi, kelimeyi tanıma ve kavrama arasında seri bir

köprü görevi gördüğü için önemlidir. Akıcı okuma becerisine sahip olanlar, okuma sırasında kelimenin okunuşunu çözmek için belirli bir enerji harcamak zorunda kalmazlar. Genel olarak metnin ne anlattığına dikkat ederler ve metni kavrarlar.

Sesli okuma yaparken akıcı okuyan bir öğrenci kelimeleri yeterince tanıyor ve metnin duygusunu verebiliyor demektir. Akıcı okuyan, okuduğu metne duygu katabilen, metindeki duygu dünyasını yansıtabilen öğrencilerin metinle anlam kurma sürecini daha başarılı bir şekilde gerçekleştirdiklerini söylemek mümkündür. Çarkıt ve Sur (2023) bu becerilere sahip olmakta güçlük çeken, sesli okuma sırasında okuma bozuklukları yaşayan öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve kişilik gelişimlerinin bu durumdan olumsuz etkilendiğini; sesli okuma becerisini geliştirmenin bir zorunluluk haline geldiğini belirtmektedir.

Sesli okumada yetkinliğe ulaşmak farklı uygulamaların katkısıyla daha erişilebilir görünmektedir. Çünkü sesli okumada istenen başarıya ulaşılması için sesli okumanın anlamsal olarak etkili olması, okunanların dinleyenleri dinlemeye teşvik etmesi ve bir doğallık içinde olması gereklidir. Bu gereklilikler de sesli okumaya katkı sağlayacak yöntemlerin doğallığıyla ilişkilidir. Öğrencinin konuşmanın doğasına uygun bir şekilde bir metni okuyabilmesi için başvurulacak en önemli etkinliklerden birinin yaratıcı drama etkinlikleri olduğu düşünülmektedir. Öğrencinin bu etkinliklerde canlandırmalar yapması, rol alması, rolün duygusunu yansıtacak sesin anlam dünyasını keşfetmesi okumaya, özde de sesli okumaya önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

Yaratıcı drama çalışmaları özünde drama çalışmalarına dayanmaktadır. Drama, olumlu duygular uyandırması ve sonuç değil de sürece odaklanması açısından önemli bir etkinliktir. Farklı dil kullanımları için bağlamların yaratılmasına izin vermesi ve böylece öğrencilerin dil farkındalığının sağlanması dramanın değerini ortaya koymaktadır (Zafeiriadou, 2009). Kirkland'a (2013) göre drama, fiziksel ve sözlü yorumlamanın en eski iletişim biçimlerine dayanan bir öğrenme metodudur. Öğrencilere seçim yapma, gelişimine uygun öğrenme deneyimleri edinme ve kendi öğrenme sürecini değerlendirme fırsatı sunar. Ranger'a (1995) göre drama, öğrenciye okuma becerisi, dinleme becerisi, konuşma becerisi, bilişsel beceriler ve güçlü bir özgüven duygusu sağlayan etkili bir stratejidir (s. 10).

Drama, yaratıcı dramayı kullanarak bireylerin gelişimlerini destekler ve dramatik deneyimler edinmelerini sağlayarak seyirci karşısında bir performans sergilemekten daha fazlasını yapar (Freeman, Sullivan ve Fulton, 2003). Kendini ifade etme yoluyla yaratıcılığın büyümesini sağlayan bir yöntemdir (Side, 1969). Yaratıcı drama dramatik oyun, pandomim, hikâye dramatisasyonu, duyarlılık alıştırmaları, yeni deneyimleri eskiyle ilişkilendirme, tanıdık sözcük ve nesnelerin çağrışım çeşitliliğini artırma ve bu hususları farklı durumlara uyarılama gibi etkinlikleri içermektedir (Lehr, 1985). Okuma ve yazmada anlamamanın ve kendini ifade etmenin yeni yollarını sunan yaratıcı drama dinleme, konuşma, yazma ve okumayı bütünsel olarak etkileşime sokan bir araçtır (Annarella, 2000). Aynı

zamanda tüm öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin düzenli bir parçası haline gelebilen bir etkinliktir (Flynn, 1997). Özetle yaratıcı dramanın ruhsal, bedensel ve dilsel ifadenin farklı biçimlerde sergilenebileceği bir alan olduğu söylenebilir.

Yaratıcı dramada oyun ortamında olan, birbirlerini dinleyen ve birbirleriyle konuşan çocuklar etkileşimde bulunarak, jest ve mimiklerini kullanarak, aktif dinleyerek dili iletişimsel bir şekilde kullanırlar (Zafeiriadou, 2009). Yaratıcı drama konsantrasyon, hayal gücü, duyular, ses, duygu ve akıl gibi yaratıcılıkla ilgili unsurların bilinçli ve etkili kullanımı için öğrencilere cesaret verir (Side, 1969). Öğrenciler bu sayede anlamayı, kendi hikâyelerini yaratmayı ve bu hikâyeleri anlatmayı öğrenebilirler. Okuma sürecine yardımcı olarak öğrencilerin metni zihinde canlandırıp görselleştirmelerini sağlar. Öğrenciler okuma yaparken başkalarının fikirleri yerine kendi yaratıcılıkları ve hayal gücüne odaklanırlar (Annarella, 2000). Yaratıcı drama uygulamalarından faydalanarak yazılı bir metnin ifade biçimi yani seslendirme geliştirilebilir. Matbu bir metni seslendiren bir öğrenci nasıl seslendireceği konusunda deneyimlediği etkinliklerle bilgi ve beceri kazanabilir (Adıgüzel, 2019). Yaratıcı dramanın, okumaya karşı öğrenciyi motive eden, okumayı eğlenceli hale getiren, okuma becerilerini geliştiren bir araç olarak düşünülmesi faydalı olabilir (Rose ve Roe, 1975). Yaratıcı dramadaki doğaçlama durumlar dilin akıcılığı ve netliğini, özgünlüğünü geliştirir (Side, 1969). Yaratıcı drama ile kazanılan bu bilgi ve beceri sesli okuma sürecine yansıtılabilir. Sesli okuma sürecinde zihin ile seslendirilen kelime arasında anlam bağı kurularak sesin metnin iletisine uygun bir şekil alması ve sesle zihin arasında bağın kuvvetlenmesi sağlanmış olur.

Sesli okuma yapan bir öğrencinin metni tam anlamıyla iletmediği, kelimeye kattığı yorum ve okumasındaki ahenkle anlaşılabilir. Bu yorum ve ahenk yaratıcı drama etkinlikleri ile öğrencilere aşılanır ve prozodik unsurların farkındalığı bu uygulamalarla başlar. Öğrenciler yaratıcı dramada heyecan ve coşku ortamını, rollerini canlandırırken yaptıkları seslendirmelerle sağlarlar. Aynı şekilde öğrenciler sesli okuma yaparken de kelimelerin anlamlarına getirdikleri yorumlarla dinleyicilerde coşku ve heyecan uyandırır. İki etkinlikte de yapılan seslendirmelerdeki başarı dinleyicilere o oranda bir doygunluk hissi verir.

İlgili alanyazın incelendiğinde yaratıcı dramanın temel dil becerileriyle ilişkisini konu edinen (Aykaç, 2011), telaffuz (Ulaş, 2008), söz varlığı (Ranger, 1995), okuma becerisi (Özcan, 2019; Rose ve Roe, 1975), okuma motivasyonu (Erdoğan, Erdoğan ve Uzuner, 2018), dil sanatları (Flynn, 1997), sözlü dil (Stewig ve Vail, 1985) gibi alanlarda çalışmaların varlığı bilinse de yaratıcı drama etkinliklerinin sesli okuma ile ilişkisini temel alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Konuyla ilişkisi bağlamında Çarkıt ve Sur (2023) çalışmalarında sesli okuma sırasında yaşanan okuma bozukluklarını gidermek için öğretmenin drama çalışmalarında öğrencilere rol vererek bu duruma destek olması bulgusuna yer

vermişlerdir. Sesli okumanın önemi ve yaratıcı dramanın bu süreçteki rolü düşünüldüğünde konuyla ilgili araştırmaların eksikliği dikkat çekmektedir.

Okuma becerisinin ses ve anlam boyutunu ilgilendiren sesli okumanın gelişiminde yaratıcı drama uygulamalarının faydalı olacağı öngörülmektedir. Bu çalışma da yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sesli okumalarına etkisini belirlemek ve bu uygulamaların sesli okumaya katkısına ilişkin öğrenci görüşlerini almak amacıyla yapılandırılmıştır. Dolayısıyla çalışmanın amacı, yaratıcı drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin sesli okumalarına etkisini ve öğrencilerin bu konudaki görüşlerini belirlemektir. Bu amaç kapsamında oluşturulan alt amaçlar şu şekildedir:

- Yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubu ile programın öngördüğü sesli okuma etkinliklerinin uygulandığı kontrol grubunun son testleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun ön testi ile son testi arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Programın öngördüğü sesli okuma etkinliklerinin uygulandığı kontrol grubunun ön testi ile son testi arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Deney sürecine katılan öğrencilerin yaratıcı drama etkinliklerinin katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?

## Yöntem

### Araştırmanın Deseni

Yaratıcı drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin sesli okuma becerilerine etkisini araştırmak ve yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilerin sürecin katkılarına dair görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma karma yöntemle göre tasarlanmıştır.

Bir araştırma programı çerçevesinde yapılan tekli çalışmalar veya çoklu çalışmalarda, nicel ve nitel verilerin toplanması ve analiz edilmesi karma yöntem çalışmalarıdır (Creswell, 2006). Bu çalışmada karma yöntem desenlerinden açıklayıcı sıralı tasarım kullanılmıştır. Gökçek'e (2019) göre açıklayıcı sıralı tasarım, nicel veri toplama ve nicel veri analiziyle başlayan, ardından nitel verilerin toplandığı ikinci aşama ile başlangıçtaki nicel sonuçları açıklama amacı güden bir karma yöntem desendir. Bu çalışmada da deneysel süreçle ilgili veriler nicel veri toplama teknikleri aracılığıyla toplanmış ve analiz edilmiş, deneysel sürecin etkisine dair veriler ise nitel veri toplama teknikleri kullanılarak elde edilmiştir.

### Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu eğitim-öğretim yılında Türkiye'de bir ilin merkez ilçesinde bir ortaokulda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Karma yöntemin açıklayıcı sıralı

desenine göre tasarlanan çalışmada deneysel sürecin sağlıklı yürütülmesi hem nicel hem de nitel verilerin toplanmasında aksaklık yaşanmaması için amaçlı örnekleme yoluna gidilmiştir. Açıklayıcı sıralı desende örneklem seçimi yapılırken olasılıklı ve amaçlı örnekleme yoluna gidilir. Alanyazında en çok kullanılan nicel-nitel sıralı karma yöntemde nicel yöntemde kullanılan son örneklem nitel yöntem için seçilen örnekleme de belirler (Kara, 2023). Bu çalışmada da nicel boyuta katılan öğrencilerden deney grubunda yer alanlarla nitel çalışma yürütülmüştür.

Çalışmaya başlamadan önce araştırmacının rahatlıkla veri toplayabileceği bir okul belirlenmiş, bu okuldaki 7. sınıf öğrencilerinin başarı durumları gözden geçirilmiş ve Türkçe dersi başarı ortalamaları birbirine yakın iki sınıftan toplam 42 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiştir. Deney ve kontrol grupları oluşturulurken sınıflardaki öğrenci sayıları eşitlenmiş olup deney grubunda 9 kız 12 erkek öğrenci olmak üzere 21, kontrol grubunda ise 8 kız 13 erkek öğrenci olmak üzere 21 öğrenci bulunmaktadır. Deney ve kontrol grubu belirlenirken ön test sonrası gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı için [ $t(40)=-.784$ ;  $p>.05$ ; ( $p=.438$ )] gruplardan biri rastgele deney grubu seçilmiştir.

### **Veri Toplama Araçları**

Karma yönteme göre tasarlanan bu çalışmada nicel veri toplama aracı olarak “Sesli Okuma Gözlem ve Değerlendirme Formu”, nitel veri toplama aracı olarak da “Yapılandırılmış Öğrenci Görüş Alma Formu” kullanılmıştır.

#### *Sesli Okuma Gözlem ve Değerlendirme Formu*

Sesli okuma gözlem ve değerlendirme formu geliştirilmeden önce konuyla ilgili alanyazın incelenmiştir (Ağca, 2001; Aktaş ve Gündüz, 2001; Arıcı, 2018; Çiftçi, 2007; Çöğmen ve Saracoğlu, 2010; Demirel, 2000; Karadağ, 2012; Karatay, 2018; Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998; Kökçü ve Demirel, 2017; Sever, 2000; Şahan, 2012; Temizkan, 2007; Uçgun, 2007; Ünal ve Yeğen, 2013). Araştırmacı tarafından geliştirilen ve sesli okuma gözlem ve değerlendirme formunda olması gereken maddelerden oluşan form Türkçe eğitimi alan uzmanlarının görüş ve önerilerine sunulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda bazı maddeler düzenlenmiş, formdan madde çıkarma ve forma madde ekleme işlemi gerçekleştirilmiş ve forma son hali verilmiştir.

Sesli okuma gözlem ve değerlendirme formu davranışlar, boğumlanma, durak, ses ve beden dilinin kullanımı, anlatım olmak üzere beş kategoriden oluşmaktadır. Davranışlar kategorisinde sınıf içi motivasyonu ele alan dört alt madde vardır. Boğumlanma kategorisinde vurgu, ton, ritim gibi sesin çıkış noktalarını ele alan dört alt madde; durak kategorisinde uygun duraklamaları ele alan iki alt madde; ses ve beden dilinin kullanımı kategorisinde çoğunlukla uygun seslendirmeyi ve karakter yansıtmayı ele alan on alt madde; anlatım kategorisinde ise metnin genel duygu durumunu ve bütünlüğünü ele alan üç alt maddeye yer verilmiştir. Bu formdaki maddelerin gözlenip gözlenmediğini anlamak için bir ön çalışma yapılmıştır. Araştırmacı ve başka bir Türkçe öğretmeni

tarafından örnekleme yer almayan bir grup öğrenciyle sesli okuma çalışması yapılmış ve bu okumalar sonrasında tüm maddelerin gözlenebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

### *Yapılandırılmış Öğrenci Görüş Alma Formu*

Bu formun hazırlanması aşamasında konuyla ilgili kaynak taraması yapılmış ve araştırma sonucunda soru havuzu oluşturulmuştur. Bu havuzdan sorular seçilerek bir görüş alma formu oluşturulmuştur. Form taslak haline geldikten sonra Türkçe eğitimi alan uzmanlarının görüş ve önerileri alınmış ve sorular üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu işlemlerin sonunda amaca hizmet edeceği düşünülen yedi soru belirlenmiştir. Sonrasında soruların yanıtlanabilirliğini belirlemek için pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşme neticesinde soruların anlaşılabilirliğinde bir sıkıntı ile karşılaşılma ve görüş alma formu son halini almıştır.

Görüş alma formunun içeriğinde yaratıcı drama kavramının öğrencideki anlamı, öğrencinin sınıfta yapılan etkinliklere bakışı, etkinlikler ve canlandırdığı karakteri yansıtmaya konusundaki düşünceleri, kendinde geliştirmeyi düşündüğü durumlar, etkinliklerde öğrenilenlerin metin okurken okuma sürecine yansıtılabilme durumu, okuma metinlerine ilgi, seslendirme yaparken metindeki karakteri yansıtmaya konusunda öğrencinin yeterli ve eksik olduğunu düşündüğü durumlarla ilgili sorulara yer verilmiştir.

### *Sesli Okuma Metni*

Çalışmada sesli okuma gözlem ve değerlendirme formundaki maddelerin gözlemlenebilmesi için öğrencilere okutulmak üzere 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki (MEB, 2019b) "Arıların İlhamı" metni kullanılmıştır. Metnin uygunluğu açısından Türkçe eğitimi alan uzmanlarının görüşüne başvurulmuş ve çalışma açısından kullanılabilmesi hususunda ortak kanaate varılmıştır.

### **Veri Toplama Süreci**

DeneySEL çalışma sürecine başlamadan önce Sesli Okuma Gözlem ve Değerlendirme Formu çalışmada yer alacak her iki gruba da ön test olarak uygulanmıştır. Belirlenen metni her bir öğrenci ayrı ayrı seslendirmiş, formda yer alan maddeler araştırmacı ve başka bir alan uzmanı tarafından gözlenmiş ve puanlanmıştır. Ön test sonucunda öğrenci grupları arasında anlamlı bir fark bulunmadığından rastgele bir grup deney, bir grup kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubunda beş hafta boyunca bütün öğrencilerin katılım sağladığı yaratıcı drama etkinlikleri yapılmıştır. Kontrol grubunda ise herhangi bir yaratıcı drama etkinliğine yer verilmeyip programın öngördüğü sesli okuma çalışmaları ile devam edilmiştir. DeneySEL süreç tamamlandıktan sonra Sesli Okuma Gözlem ve Değerlendirme Formu her iki grupta da son-test olarak uygulanmış ve iki farklı gözlemci tarafından değerlendirilmiştir. Deney grubuna katılan öğrencilerle yaratıcı drama etkinliklerinin katkıları ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Görüşme verileri yapılandırılmış öğrenci görüş alma formu aracılığıyla yazılı olarak toplanmıştır.

### *Deneyisel Çalışma Süreci*

Deney grubunda uygulanan beş haftalık yaratıcı drama etkinliklerinin hazırlanmasında alanyazın taraması ile birçok kaynak incelenmiş; fakat genel olarak araştırmacının tasarladığı etkinliklere yer verilmiştir. 21 öğrenciden oluşan 7. sınıf şubesinde, atölye çalışması halinde, çeşitli materyaller önceden hazırlanarak küçük grup, büyük grup ve zaman zaman bireysel çalışmaları içeren uygulamalara yer verilmiştir. Etkinliklerinin her aşaması için aşamanın amacına uygun etkinlikler oluşturulmuştur. Yaratıcı drama etkinlikleri hazırlandıktan sonra uzman görüşü alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve etkinliklerin son haline karar verilmiştir.

Yaratıcı dramanın aşamalarından; ısınma-hazırlık çalışmalarında sonraki aşamaya hazırlanma amacı güdülür ve bu aşama bir grup dinamiği oluşturma niteliği taşımaktadır. Güven kazanma, uyum sağlama gibi alıştırmalar yapılır ve oyunlara yer verilir. Canlandırma aşamasında birinin karakterine kılığına bürünüp onu oynamak, sunmak, karakterin etkinleşmesini sağlamak ve önceden yaşanmış bir olayı ya da durumu göstererek yaşatmak canlandırma olarak ifade edilmektedir. Değerlendirme-tartışma aşamasında ise elde edilen kazanımlar tüm boyutlarıyla değerlendirilir (Adıgüzel, 2019). Kişinin davranış, tutum, ilgi, duygu ve düşünce, edindiği deneyimler bakımından kendini diğer katılımcılarla karşılaştırması; onların bu yönlerine tanık olabildiğinin farkına varması açısından değerlendirme aşaması önemlidir (Üstündağ, 1998). Bu aşamalardan hareketle araştırmanın yaratıcı drama etkinliklerinde süreç şöyledir:

- Hazırlık aşamasında öğrencileri esas uygulamaya hazırlamak için bedensel ve zihinsel olarak hazırlanmalarına yardımcı olabilecek oyunlar (el sıkışma, arkamda biri var, üç parmak oyunu gibi) oynanmıştır. Bu aşamada çocukların birbirleriyle kaynaşmaları, bedensel olarak ısınmaları ve eğlenceli vakit geçirmeleri sağlanmıştır. Bu aşamadaki oyunlar ve etkinlikler ortalama 20 dakika sürmüştür.
- Canlandırma aşamasında çocukların sosyal ve dilsel gelişimlerini destekleyen unsurlar ve 2019 Türkçe Öğretimi Programı'nda yer alan sesli okumaya yönelik kazanımlar düşünülerek etkinlikler tasarlanıp uygulanmıştır. Bu aşama ortalama 80 dakika sürmüştür.
- Değerlendirme aşamasında ise öğrencilere çalışmalarla ilgili sorular sorularak öğrencilerin duygu ve düşüncelerini, istek ve beklentilerini ifade etmeleri sağlanmıştır. Öğrenciler, duygu ve düşüncelerini fark etmeleri ve ifade etmeleri yönünde desteklenmiştir. İlk zamanda duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlanan öğrencilerin süreç içerisinde bu zorlukları aştıkları gözlenmiştir. Bu aşama ortalama 20 dakika sürmüştür.

Aşağıda etkinliklerden kısaca bahsedilmiştir.

1. Hafta: Tencere etkinliği yapılmıştır. Bu etkinlikte öğrenciler çeşitli sebzelerin rolüne bürünerek empati yoluyla canlandırma yapmışlardır.



2. Hafta: Küçük kâğıtların etkinliği yapılmıştır. Tüm öğrencilerin küçük kâğıt parçalara yazdıkları nesne-yer-fiil- meslek(kişi) ibareleri masada biriktirilmiştir. Öğrenciler rastgele dört kâğıt seçip çıkan kelimelerin yer aldığı konuşmalar yapmışlardır.

3. Hafta: Yazar, okur, sunucu ve eleştirmenin olduğu televizyon programıyla statü canlandırmaları yapılmıştır.

4. Hafta: Şehirlerin dokusu ya da kokusu etkinliği yapılmıştır. Böylelikle belirlenen şehirlerin atmosferi yansıtılmıştır.

5. Hafta: Doğanın duası etkinliği yapılmıştır. Bir doğa olayının dilinden dualara yer verilmiştir.

### **Verilerin Analizi**

Verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler, kullanılma amacı, kullanılan anlamlılık düzeyleri, içerik analizi/tematik analiz aşamaları belirtilmelidir. Sesli okuma gözlem ve değerlendirme formu aracılığıyla elde edilen veriler istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Formda yer alan maddelere ilişkin veriler üzerinde normallik testleri yapılmış ve normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bu nedenle nicel verilerin analizi parametrik testlerden t testi ile yapılmıştır. Nitel veriler ise içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Bu süreçte kodlama, kod birleştirme, kategorilere ayırma ve temalaştırma aşamalarından sonra bulgular ortaya konulmuş, katılımcıların görüşlerinden örneklerle zenginleştirilmiştir.

#### ***Geçerlik ve Güvenirlik***

Çalışmada veri toplama araçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla ilgili alanyazın araştırılmış ve alanyazın hareketle “Sesli Okuma Gözlem ve Değerlendirme Formu” ve “Yapılandırılmış Öğrenci Görüş Alma Formu” geliştirilmiştir. Ayrıca veri toplama araçlarının amaca hizmet edip etmediği konusunda Türkçe eğitimi alan uzmanlarının görüşüne başvurulmuştur. Gözlem ve değerlendirme formundaki maddelerin gözlenebilirliğini ve görüşme sorularının anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla çalışma grubundan bağımsız gruplarla pilot çalışmalar yapılmıştır.

Sesli okuma gözlem ve değerlendirme formuna göre öğrencilerin değerlendirilmesinde, kodlayıcılar arası uyum ile güvenirlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Deneysel çalışmaya başlamadan önce deney ve kontrol grubundan bağımsız 30 kişiden oluşan bir grup öğrenci ile pilot çalışma yapılmıştır. Bu çalışma neticesinde iki gözlemcinin değerlendirmelerinin tutarlı olduğu görülmüş ve çalışmaya aynı ikinci gözlemci ile devam edilmiştir. Çalışma başında yapılan ön test ve çalışma sonunda yapılan son testte de kodlayıcılar arası uyuma bakılmış ve gözlemciler arası uyumun yüksek olduğu görülmüştür. Kodlayıcılar arası uyumu gösteren korelasyon tablosu aşağıda yer almaktadır.

**Tablo 1.** Kodlayıcılar Arası Uyuma İlişkin Bilgiler

Bağımsız gözlemci 1 ve 2'nin Korelasyonu	Uygulama öncesi			
	PearsonCorrelation	.935	.711	.884
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000
	N	29	42	42

Uygulama öncesi gözlemciler arasında .935 düzeyinde uyumluluk görülmüştür. Bu sonuç gözlemciler arasında değerlendirme açısından bir uyum olduğunu göstermektedir. Gözlemciler arasındaki uyuma ön test ve son testte tekrar bakılmıştır. Buna göre ön testte .711; son testte .884 oranında uyum olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre gözlemciler arasında görüş birliği olduğunu söylemek mümkündür.

Sesli okuma gözlem ve değerlendirme formuyla ilgili güvenilirlik çalışmaları kapsamında formun ön test ve son test puanlarının Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısına bakılmıştır. Bu analiz sonucuna göre sesli okuma gözlem ve değerlendirme formunun bütünü için ön test Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı ön testte .954; son testte ise .987 bulunmuştur. Bu değerler araştırmacı tarafından geliştirilen "Sesli Okuma Gözlem ve Değerlendirme Formu"nun ölçüm güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Nitel analizlerin güvenilirliği için yapılandırılmış görüş alma formları aracılığıyla toplanan veriler araştırmacı ve Türkçe eğitimi alan uzmanı tarafından birlikte analiz edilmiştir. Araştırmacı ve alan uzmanı, elde ettikleri kodların tamamında görüş birliği sağlanana kadar karşılaştırmalı olarak fikir alışverişinde bulunmuşlardır. Bulgular ortaya çıktıktan sonra kod, kategori ve tema uyumu açısından veriler tekrar gözden geçirilmiş, öğrenci görüşleriyle örneklendirilerek bulgulara son hali verilmiştir.

### Bulgular

Bu bölümde öncelikle deneysel çalışma sonucunda elde edilen nicel bulgular sunulmuş, ardından deney grubundaki öğrencilerin görüşlerini yansıtan nitel bulgulara yer verilmiştir.

#### Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Sesli Okumaya Etkisine İlişkin Nicel Bulgular

Deney grubuyla yapılan etkinlikler sonrasında, sesli okuma gözlem ve değerlendirme formu son test olarak tekrar her iki gruba uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubunun son test puanlarına ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

**Tablo 2.** Deney ve Kontrol Grubu Son Test Bağımsız Örneklem t-testi Analizi Sonuçları

Gruplar	Test Türü	N	Ort.	S	Sd	t	p
Deney	Son test	21	87,45	12,99	40	8,527	.000
Kontrol	Son test	21	59,02	8,03			

Tablo 2 incelendiğinde deney ve kontrol grubu son testine göre gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [ $t(40)=8,527, p<.05(p=.000)$ ]. Son test sonuçlarına göre anlamlı farkın hangi

grup lehine olduğunu anlamak için ortalamalara bakılmıştır. Buna göre deney grubunun ortalaması 87,45, kontrol grubunun ortalaması 59,02'dir. Bu sonuca göre anlamlı fark deney grubu lehinedir.

Deney grubuna uygulanan sesli okuma gözlem ve değerlendirme formu sonucunda elde edilen ön test ve son test sonuçları karşılaştırılmıştır. Deney grubunun ön test-son test sonuçlarında anlamlı bir fark olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş ve aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

**Tablo 3.** Deney Grubu Ön Test-Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonuçları

Deney Grubu	Test Türü	N	Ort.	S	Sd	t	p
	Ön test	21	60,54	8,22	20	-14,456	.000
	Son test	21	87,45	12,99			

Tablo 3 incelendiğinde, elde edilen verilere göre deney grubunun ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir [ $t(20)=-14,456$ ,  $p<.05(p=.000)$ ]. Ön test ve son test ortalamaları incelendiğinde anlamlı farkın son test lehine olduğu ön testte 60,54 olan ortalamanın son testte 87,45'e yükseldiği görülmektedir.

Kontrol grubuna uygulanan sesli okuma gözlem ve değerlendirme formu sonucunda elde edilen ön test ve son test sonuçları karşılaştırılmıştır. Kontrol grubunun ön test-son test sonuçlarında anlamlı bir fark olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş ve aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

**Tablo 4.** Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonuçları

Kontrol Grubu	Test Türü	N	Ort.	S	Sd	t	p
	Ön test	21	62,59	8,70	20	3,523	.002
	Son test	21	59,02	8,03			

Tablo 4 incelendiğinde, elde edilen verilere göre kontrol grubunun ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir [ $t(20)=3,523$ ,  $p<.05(p=.002)$ ]. Ön test ve son test ortalamaları incelendiğinde anlamlı farkın ön test lehine olduğu anlaşılmaktadır (Ort=62,59). Kontrol grubunda ön testte 62,59 olan ortalama son testte gerileyerek 59,02'ye düşmüştür. Bu sonuç kontrol grubunda yapılan uygulamaların öğrencilerin sesli okumalarını geliştirmediğini göstermektedir.

#### **Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sesli Okumalarına Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri**

Deney grubunda yer alan ve yaratıcı drama etkinliklerine aktif katılım sağlayan öğrencilerle yaratıcı drama etkinliklerinin sesli okumalarına etkisine ilişkin görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşme analizi sonuçları yedi farklı temada sunulmuş ve öğrenci görüşleriyle örneklendirilmiştir.

**Tablo 5.** Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sesli Okumalarına Etkisi ile İlgili Görüşler

<i>Temalar</i>	<i>Kategoriler</i>
Yaratıcı drama kavramı	Karakter Canlandırma Eğitim-Gelişim
Yaratıcı dramanın öğrencilere katkısı	Kişisel gelişim Sosyal gelişim Ses ve beden dili
Karakteri gerçeğe yakın canlandırma	Karakter Kişisel gelişim
Yaratıcı drama sonrası gelişim durumu	Geliştirilmesi gereken durumlar Yeterli görülen durumlar
Yaratıcı drama eğitimini sesli okuma sürecine yansıtma	Karakter Okuma Seslendirme İlgi
Yaratıcı drama ve okuma metinlerine ilgi	Metin Okuma
Okuma metinlerinde karakteri yansıtma	Kişisel gelişim Eksiklik

Yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sesli okumalarına etkisine dair yapılan görüşmeler neticesinde yaratıcı drama kavramı, yaratıcı dramanın öğrencilere katkısı, karakteri gerçeğe yakın canlandırma, yaratıcı drama sonrası gelişim durumu, yaratıcı drama eğitimini sesli okuma sürecine yansıtma, yaratıcı drama ve okuma metinlerine ilgi ve okuma metinlerinde karakteri yansıtma temalarına ulaşılmıştır. Bu temalar altında 18 kategori elde edilmiştir. Temalara ilişkin detaylı bulgular aşağıda sunulmuştur.

### **1. Tema: Yaratıcı Drama Kavramı**

Yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilere yaratıcı dramanın kendileri için ne anlama geldiği sorusu yöneltilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaratıcı drama ile ilgili algıları incelendiğinde Karakter, Canlandırma ve Eğitim-Gelişim kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir.

Öğrencilerin Karakter kategorisinde üzerinde en çok durdukları husus karakteri canlandırabilme ve sesi karaktere uygun kullanmadır. Karakterin ruh haline bürünme de ifade edilen bir diğer husustur.

Canlandırma kategorisinde öğrencilerin yaratıcı drama denilince akıllarına en çok olayı canlandırma kavramının geldiği görülmektedir. Ayrıca canlandırma ve oyunu canlandırma kavramlarını da dile getirmişlerdir.

Eğitim-gelişim kategorisinde ise öz güven, yaratıcılık ve sesi doğru kullanma kavramlarının en çok ifade edildiği görülmektedir. Buna ek olarak öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama, hayal gücünü geliştirme ve akıcı konuşma da katılımcıların görüşlerindedir. Yaratıcı drama kavramı algısıyla ilgili örnek görüş şöyledir:

Ö1: “Yaratıcı drama demek, öz güven demektir. Hecelemeden, kekelemeden konuşmak demektir. Karakterleri rahat bir şekilde canlandırmak, utanmamak demektir. Sahnede rol alınca yüksek ses çıkarmaktır.”

## **2. Tema: Yaratıcı Drama Uygulamalarının Öğrencilere Katkısı**

Yaratıcı drama uygulamalarına katılan öğrencilerden uygulamaları değerlendirmeleri ve uygulamaların varsa katkılarının neler olduğunu ifade etmeleri istenmiştir. Yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının katkılarıyla ilgili düşünceleri incelendiğinde Kişisel Gelişim, Sosyal Gelişim, Ses ve Beden Dili kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir.

Öğrencilerin Kişisel Gelişim kategorisinde üzerinde en çok durdukları husus öz güveni arttırma ve empati kurmadır. Üzerinde durulan diğer hususlar heyecanı kontrol edebilme, etkili konuşma, karakter gelişimini destekleme, kendini özel hissetme, hayal gücünü geliştirme, kendi yeteneklerini keşfetme ve yaratıcılıktır.

Sosyal Gelişim kategorisinde öğrencilerin yaratıcı drama etkinliklerinin katkısıyla ilgili algılarına bakılınca en çok topluluk karşısında konuşabilmeyi bir kazanım olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Buna ek olarak çekingenlikten kurtulma, sosyal becerileri geliştirme ve grupla çalışabilme becerisi katılımcıların ifade ettikleri diğer hususlardır.

Ses ve Beden Dili kategorisinde ise yaratıcı drama etkinliklerinin en çok sesi doğru kullanmaya katkısının ifade edildiği görülmektedir. Ayrıca karaktere uygun seslendirme, akıcı okuma ve konuşma, vurgu ve tonlamaya dikkate etme, beden dilini doğru ve etkili kullanma katılımcıların ifade ettiği katılardandır. Öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının katkısı ile ilgili görüşleri örnek olarak şöyledir:

Ö4: “Önceden konuşurken sesim çok az çıkıyordu. Utanıyordum, öz güvenim hiç yoktu ama yaratıcı drama etkinliklerinden sonra sesimi daha iyi kullanabiliyorum ve öz güvenim arttı. Rolünü üstlendiğim kişiye göre sesimi değiştirebiliyorum. Daha iyi empati kurabiliyorum. Artık hareketlerimi gelişigüzel değil de daha uygun sergileyebiliyorum. Hayal gücüm gelişti, daha hızlı düşünebiliyorum.”

## **3. Tema: Karakteri Gerçeğe Yakın Canlandırma**

Yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilere yaratıcı drama uygulamasında canlandığı karakterin gerçeğe yakın olup olmadığına dair görüşlerini almayı amaçlayan soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde Karakter ve Kişisel Gelişim kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin Karakter kategorisinde üzerinde en çok durdukları husus karakterin duygusuna bürünme ve karaktere uygun seslendirebilmedir. Dile getirilen diğer görüşler ise karakterin diliyle konuşma, karakterin jest ve mimiklerini kullanabilme, karaktere uygun beden dilini kullanabilme, karakteri yansıtabilme ve karakterin yaşantısına uygun role bürünmedir. Kişisel

Gelişim kategorisinde ise öğrencilerin role gerçeklik duygusu katma durumu karakteri canlandırma konusunda öğrencilerin en çok önemsendiği bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin bu kategorideki diğer görüşleri ise öz güvenin artması, empati kurabilme ve sesi doğru kullanabilmedir. Karakterin gerçeğe yakın canlandırılmasıyla ilgili öğrencilerin görüşleri örnek olarak şöyledir:

Ö13: *“Evet. Televizyon programında sunuculuk rolüm vardı. Rolümü çok iyi canlandırdım. Çünkü ben kendimi televizyona çıkmış gibi, tüm Türkiye beni izliyormuş gibi düşündüm. O şekilde çok gerçekçi oldu.”*

#### **4. Tema: Yaratıcı Drama Sonrası Geliştirilmesi Gereken Durumlar**

Yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilere atölye çalışmalarından hareketle kendilerinde geliştirmeyi düşündükleri durumların neler olduğunu belirtmeleri istenen bir soru yöneltilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin Geliştirilmesi Gereken Durumlar kategorisinde en çok karaktere uygun seslendirme konusunda kendilerini geliştirmek istedikleri görülmektedir. Öz güveni artırma, sesini doğru kullanma, sesini yüksek tonda kullanma, akıcı konuşabilme, vurgu ve tonlamaya dikkat ederek seslendirme ve yaratıcılık da öğrencilerin kendilerinde geliştirmeyi düşündüğü diğer hususlardır. Yeterli Görülen Durumlar kategorisinde ise öğrencilerde çoğunlukla eksiklerini tamamladıkları yönünde bir algı oluştuğu görülmektedir. Öğrenciler okuma ve konuşmalarının geliştiğini, heyecanı kontrol edebildiklerini, öz güvenlerinin geliştiğini ve karaktere uygun seslendirme yapabildiklerini düşünmektedir. Konuyla ilgili örnek öğrenci görüşü şöyledir:

Ö5: *“Kendimde geliştirmeyi düşündüğüm bir durum yok. Yaratıcı drama etkinlikleri benim öz güvenimi artırdı. Aslında kendim olmayı öğrendim. Yeteneğim varmış ama bunun farkında değilmişim, bunu gördüm. Başta karaktere göre ses çıkaramıyordum ama şimdi bir oyuncu kadar yetenekliyim. Çünkü yaratıcı drama benim sesimi doğru kullanmamı sağladı.”*

#### **5. Tema: Yaratıcı Drama Eğitimini Sesli Okuma Sürecine Yansıtma**

Deney grubu öğrencilerinden yaratıcı drama uygulamalarında öğrendiklerini, metinleri okurken okuma sürecine yansıtabilme durumlarını değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrenci görüşleri incelendiğinde Karakter, Okuma, Seslendirme ve İlgi kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin Karakter kategorisinde üzerinde en çok durdukları husus karaktere uygun okuyabilmedir. Ayrıca öğrenciler okuma metinlerindeki rollere kolay adapte olabildiklerini ve metindeki karakterlerle empati kurabildiklerini ifade etmişlerdir. Okuma kategorisinde öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının en çok akıcı okumaya ve heyecanı kontrol ederek okumaya yansıdığını düşündükleri görülmektedir. Ayrıca okuma hızını ayarlayabilme, anlayarak okuma ve okuma becerisini diğer derslere yansıtma görüşleri de dile getirilmiştir. Seslendirme kategorisinde ise noktalama işaretlerine uygun okuyabilme, kelimeleri doğru telaffuz etme, yüksek sesle okuma ve sesleri doğru çıkarmanın metin okuma sürecine yansıtıldığı görülmektedir. İlgi kategorisinde ise

öğrenciler okuma isteklerinin ve Türkçe dersine ilgilerinin arttığını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili örnek görüş şöyledir:

Ö20: *"Evet yansıtabiliyorum. Eskiden bir metin okuduğumda hecelerdim, doğru okuyamazdım. Şimdi tam aksine okurken artık jest ve mimiklerimi kullanıyorum. İyi ki yaratıcı drama etkinliklerine katıldım."*

#### **6. Tema: Yaratıcı Drama ve Okuma Metinlerine İlgiye Etkisi**

Yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının Türkçe okuma metinlerine ilgilerini arttırmasıyla ilgili görüşleri incelendiğinde Metin ve Okuma kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin Metin kategorisinde üzerinde en çok durdukları husus metin okumaya istekli olmadır. İlgi çeken metinleri okuma, okuma metinlerini merak etme, canlandırmaya dayalı metinleri okuma isteği ifade edilen diğer hususlardır. Okuma kategorisinde öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının Türkçe okuma metinlerine ilgilerini arttırmasına yönelik algılarına bakılınca en çok kitap okumayı sevdirmeye noktasında bir kazanım sağladığıyla ilgili öğrencilerin görüşlerine rastlanmaktadır. Öğrenciler ayrıca okuduklarını anladıklarını, uzun süreli okumalar yaptıklarını ve okumanın önemini fark ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin konuyla ilgili görüşleri örnek olarak şöyledir:

Ö11: *"Evet arttı. Öğretmen metni okumak isteyenleri sorunca artık hemen parmak kaldırıyorum. Kelimeler ağızımdan doğru çıkıyor artık. Canlandırılacak bir karakteri okuyorsam artık düzgün okuyorum."*

#### **7. Tema: Okuma Metinlerinde Karakteri Yansıtma**

Sınıftaki atölye çalışmalarına katılan öğrencilere metin okurken metindeki karakteri yansıtma konusunda yeterli ya da eksik olduklarını düşündükleri durumları öğrenmeye yönelik bir soru sorulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin metin okurken karakteri yansıtma ile ilgili algıları incelendiğinde Karakter ve Kişisel gelişim kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir.

Öğrencilerin Kişisel Gelişim kategorisinde yeterli gördükleri ve üzerinde en çok durdukları husus öz güvendir. Yüksek sesle okuma, karakterle empati kurma, akıcı okuma ve yaratıcılık dikkat çeken diğer hususlardandır. Ayrıca heyecanlanmadıklarını, kolay canlandırma yapabildiklerini ve beden dilini kontrol edebildiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin kendilerinde eksik gördükleri hususlar incelendiğinde jest ve mimiklerini kullanamama, heyecanı kontrol edememe ve hızlı okuma durumlarının birer öğrenci tarafında dile getirildiği anlaşılmaktadır.

Karakter kategorisinde ise öğrencilerin metin okurken en çok karakteri tam yansıtma, okuma sırasında karakterin jest ve mimiklerini kullanma, karaktere uygun seslendirme konularında kendilerini yeterli buldukları görülmektedir. Öğrenciler eksik gördükleri hususları Metin okurken karaktere uygun seslendirememe, karakterin ruh haline bürünememe şeklinde belirtmişlerdir. Metin okurken karakteri yansıtma ile ilgili örnek görüş şöyledir:

Ö7: *“Yeterli olduğumu düşünüyorum. Okurken karakteri benmişim gibi düşünüyorum. Bu durum bana öz güven veriyor. Yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde kekeleymeden, heceleymeden okuyabiliyorum. Hayal gücümle okuduğum için karakteri yansıtabilirim.”*

### Sonuç ve Tartışma

Çalışma sonuçları incelendiğinde deneysel çalışma öncesi yapılan ön-test analizine göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu sonuç başlangıçta her iki grubun da sesli okuma açısından birbirine denk olduğunu göstermektedir. Gruplardan biri rastgele deney grubu diğeri ise kontrol grubu olarak seçildikten sonra deney grubunda beş oturumluk farklı haftalarda yaratıcı drama etkinlikleri yapılmıştır. Kontrol grubunda ise programın öngördüğü sesli okuma etkinliklerine yer verilmiştir. Uygulamalar tamamlandıktan sonra son-test yapılmıştır. Son test sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı fark olduğu ve bu farkın deney grubu lehine olduğu görülmüştür. Bu sonuç yaratıcı drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin sesli okumalarını olumlu yönde etkileyip geliştirdiğini göstermektedir.

Deney grubunun gelişimini görmek amacıyla ön test ve son test sonuçları arasındaki farka bakılmış ve sonuçlar arasında anlamlı fark olduğu ve bu farkın deney sonrası (son-test) lehine olduğu görülmüştür. Kontrol grubunun gelişimini görmek amacıyla ön test ve son test sonuçları arasındaki farka bakıldığında da sonuçlar arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubundaki bu fark deney öncesi (ön-test) lehine çıkmıştır. Bu sonuç kontrol grubunda yapılan uygulamaların sesli okuma açısından öğrencilerde bir gelişim sağlamadığını göstermektedir.

Yaratıcı drama etkinliklerinin okuma becerisini geliştirdiği (Rose ve Roe, 1975), dil becerilerinin gelişmesini sağlayarak dört temel dil becerisi arasında bağ kurduğu ve sözlü dil, sözlü olmayan dil, kelime hazinesi, düşünme becerileri gibi hususlarda öğrencilere katkı sağladığı (Ranger, 1995) yapılan çalışmalarda da ortaya konulmuştur.

Ulusal ve uluslararası alanyazında yaratıcı dramanın temel dil becerilerine katkısına ilişkin çalışmalar yapılmış olsa da yaratıcı drama etkinliklerinin sesli okuma ile ilişkisini temel alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Stewig ve Vail (1985) yaratıcı drama ve sözlü dil arasındaki ilişki üzerine yaptıkları çalışmada, öğrencilerin sözlü dil gelişiminde olumsuz bir durum olmasa da normal dil eğitimi programında dramaya zaman ayrılması gerektiğini belirtmişlerdir. Flynn'in (1997) okuma ve dil sanatları ile yaratıcı drama ilişkisi ile ilgili çalışmasında; araştırmada yer alan drama uzmanı ve iş birliği yapan öğretmen yaratıcı dramayı okuma ve dil sanatları öğretiminde uygulanabilir, değerli ve motivasyonel bir öğretim aracı olarak bulmuştur. Bu çalışmalar yaratıcı dramanın okuma becerisine sağladığı katkıya dikkatleri çekmektedir.

Sesli okuma becerisi ile doğrudan ilişkili olmasa da yaratıcı drama ve okuma becerisi ile ilişkili olarak yapılan çalışmalara rastlamak mümkündür. Maden, Durmaz ve Sayal (2022) yaptıkları



çalışmada drama üzerine yapılan çalışmaların konulara göre dağılımında okuma becerisiyle ilgili yedi tez ve beş makaleye rastlamışlardır. Çarkıt ve Sur'un (2023) Türkçe öğretmenlerinin okuma bozukluklarına yönelik görüş ve uygulamaları ile ilgili çalışmalarının bulgularından biri sesli okumanın dramayla doğrudan ilişkisini ele almıştır. Araştırmada, sesli okuma sırasında yaşanan okuma bozukluklarını gidermek için öğretmenin drama çalışmalarında öğrencilere rol vererek bu duruma destek olması gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır. Özcan (2019) çalışmasında yaratıcı drama yöntemine göre eğitim alan öğrencilerin okuma ve yazma test puanlarının arttığı sonucuna ulaşmıştır. Erdoğan vd. (2018) çalışmasında yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin okuma motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği, okumaya ilişkin tutumlarını ise etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Ulaş (2008) çalışmasında sözlü iletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama etkinliklerinin etkisini araştırmak üzere bir çalışma yürütmüştür. Sözlü iletişim unsurları telaffuz ve yorumlama becerileri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda drama etkinliklerinin telaffuz becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Rose, Parks, Andores ve McMahon (2000) çalışmalarında drama temelli okuma öğretimi ile okuduğunu anlama arasındaki nedensel ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuçlar, drama temelli öğretim ve gelişmiş bir okuduğunu anlama becerisi arasında doğrudan ve nedensel bağlantı olduğunu göstermiştir. Drama temelli bir okuma programının, okuduğunu anlamada önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Ranger (1995) ve Kirkland (2013) da okuma becerisini drama ile ilişkilendirmişlerdir. Ranger'ın (1995) yaptığı deneysel çalışma sonucu, drama stratejilerini kullanan öğrencilerin geleneksel bilişsel yöntemlerle ders verilen öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldığını göstermektedir. Kirkland (2013) ise çalışmasında, yaratıcı drama öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma katılımını artırıp artırmadığını araştırmıştır. Araştırma sonucunda katılımcı okuyucuların odaklanma, başkalarıyla etkileşime girme, düşünceleri yansıtmaya, estetik bir duruş sergileme, iyi kitaplar seçme ve kötü kitapları bırakma isteği temalarına ulaşılmıştır.

Yaratıcı drama ve okuma becerisi bağlamında yapılan bir başka çalışma Susar-Kırmızı'nın (2008) çalışmasıdır. Araştırmada drama yönteminin okuduğunu anlama stratejilerine ve okumaya karşı tutuma olan etkisi incelendiğinde okuduğunu anlama açısından deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Fakat okuduğunu anlama stratejilerinin kullanımının geliştirilmesinde yaratıcı drama yöntemine dayalı öğrenmenin, öğretim programına göre yapılan öğrenmeden daha etkili olduğu anlaşılmıştır.

Çalışmaya katılan deney grubundaki öğrencilere yaratıcı dramanın kendileri için ne anlama geldiği sorulmuştur. Öğrencilerin görüşleri Karakter, Canlandırma ve Eğitim-Gelişim kategorilerinde ele alınmıştır. Öğrencilerin üzerinde en çok durdukları hususlar karakteri canlandırabilme ve sesi karaktere uygun kullanma, olayı canlandırabilme, öz güven, yaratıcılık ve sesi doğru kullanmadır.

Ütkür ve Açıklın'ın (2018) 3. sınıflarla yaptıkları araştırmada katılımcıların yaratıcı drama ile ilgili eğlenmek, oyun oynama ve canlandırma kavramları üzerinde durdukları görülmüştür. Bal-İncebacak, Sarışan-Tungaç ve Yaman'ın (2017) yaptığı çalışmada öğrencilerin drama etkinlikleri sonrası yaratıcı dramanın oyun ve eğlenceden çok bir ders aracı olduğunun farkına vardıkları görülmüştür. Bu araştırma ile bahsi geçen çalışmalar karşılaştırıldığında yaratıcı dramanın öğrencilerde bıraktığı etkinin ve onların algıladığı boyutların sınıf bazında değişkenlik gösterdiği görülmektedir.

Deney grubundaki öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının katkılarıyla ilgili düşünceleri incelendiğinde Kişisel Gelişim, Sosyal Gelişim, Ses ve Beden Dili kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu kategorilerde ön plana çıkan görüşler öz güveni artırma, empati kurma, topluluk karşısında konuşabilme, sesi doğru kullanma becerisinin gelişmesidir. Öğrencilerin karakteri gerçeğe yakın canlandırma konusunda yaratıcı drama ile ilgili algıları incelendiğinde Karakter ve Kişisel Gelişim kategorilerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Karakter kategorisinde karakterin duygusuna bürünme ve karaktere uygun seslendirebilme ifadelerinin, Kişisel Gelişim kategorisinde ise öğrencilerin role gerçeklik duygusu katma ifadeleri en çok tekrar edilen görüşler olarak karşımıza çıkmaktadır. Hoffman, Villareal, DeJulio, Taylor ve Shin (2017) çalışmasında dramanın dil öğrenmeyi desteklediği sonucuna ulaşılmış ve katılımcıların drama etkinliklerine devam etmeyi istedikleri yönünde görüş belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerin bazıları kendilerini karaktermiş gibi hissettiklerini, akranları karşısında performans sergilemekten keyif aldıklarını ve rol üstlenmenin karakteri somutlaştırmak için bir fırsat olduğunu belirtmişlerdir. Hoffman vd.'nin (2017) çalışması ve bu araştırmadaki bulgular öğrencilerin karakter kategorisinde benzer noktalara dikkat çektiklerini göstermektedir.

Öğrenciden kendisindeki gelişimi ya da değişimi yorumlaması istendiğinde iki kategori belirlenmiş olup Geliştirmesi Gereken Durumlar kategorisinde en çok karaktere uygun seslendirme konusunda kendilerini geliştirmek istedikleri görülmektedir. Öz güveni artırma, sesini doğru kullanma, sesini yüksek tonda kullanma da öğrencilerin kendilerinde geliştirilmeyi planladıkları durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeterli Görülen Durumlar kategorisinde ise öğrencilerde genel olarak eksiklerini tamamladıkları yönünde bir görüşe sahip oldukları görülmektedir.

Yaratıcı drama uygulamalarının sesli okumaya katkılarıyla ilgili öğrenci görüşleri Karakter, Okuma, Seslendirme ve İlgi olmak üzere dört kategoride toplanmıştır. Öğrencilerin Karakter kategorisinde en çok üzerinde durdukları husus karaktere uygun okuyabilmedir. Okuma kategorisinde öğrencilerin yaratıcı drama etkinliklerinin en çok akıcı okumaya etki ettiğine dair görüşlerinin olduğu görülmektedir. Seslendirme kategorisinde ise noktalama işaretlerine uygun okuyabilmenin metin okuma sürecine yansıtıldığına dair görüşlere yer verilmiştir. Öğrencilerin yaratıcı dramanın sesli okumaya katkısıyla ilgili görüşlerinde okuma kategorisinde çoğunlukla akıcı

okumaya değindiği gibi yapılan sesli okuma araştırmalarında da akıcı okuma önemsenmektedir. Sesli okumanın Türkçe öğretimi programında yer almasının yanında, okumanın bir alt amacı olarak da akıcı okumaya yer verildiği görölmektedir (MEB, 2019a). Hudson, Mercer ve Lane'in (2000) çalışmasında akıcı okumanın üç anahtar ögeden oluştuğu ifade edilmektedir. Bunlar uygun metin, konuşma hızı ve doğru seslendirme ögeleridir. Torgesen ve Hudson (2006) sesli okuma yaparken akıcı okuyan kişinin bu performansı uzun süre koruyabildiğini ifade etmektedirler. Buna göre kişi metinler arasında genelleme yapar ve performansını diğer metinlere de aktarır. Performansı sırasında dikkatinin dağılmadığı ve güçlük çekmeden okuma metnini çözümlediği belirtilmektedir. Bizim çalışmamızda katılımcılar karaktere uygun seslendirme yapabildiklerini ve akıcı okuduklarını belirtmişlerdir. Araştırmamızın hem deneysel çalışma sonucu hem de öğrencilerle yapılan görüşme sonucu yaratıcı dramının sesli okumayı farklı yönlerden geliştirdiğini ortaya koymuştur.

Uygulamalara katılan öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının Türkçe okuma metinlerine ilgilerini arttırmasıyla ilgili görüşlerinin Metin ve Okuma kategorilerinde toplandığı görölmektedir. Metin kategorisinde çoğunlukla metin okumaya istekli olma ifadelerinin yer aldığı görölmektedir. Okuma kategorisinde öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarının Türkçe okuma metinlerine ilgilerini arttırmasıyla ilgili en çok kitap okumayı sevdirme noktasında bir görüş bildirdikleri görölmektedir. Aykaç'ın (2011) yaptığı araştırmada yaratıcı drama etkinlikleriyle öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerinin anlamlı derecede arttığı görölmüştür. Sınıf ortamında çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri ile öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırılabilceği gibi; bu yolla araştıran, sorgulayan, eleştirel düşünebilen çok yönlü bireyler yetiştirilebilmenin mümkün olduğu anlaşılmıştır. Bizim çalışma sonucumuzla bu çalışmanın sonucu birbirini desteklemektedir.

Öğrencilerin metin okurken karakteri yansıtmayla ilgili görüşleri Karakter ve Kişisel Gelişim olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. Öğrenciler Kişisel Gelişim kategorisinde çoğunlukla öz güven ve yüksek sesle okuma ifadelerine yer vermişlerdir. Karakter kategorisinde ise öğrencilerin metin okurken en çok karakteri tam yansıtmaya, okuma sırasında karakterin jest ve mimiklerini kullanma konusunda kendilerini yeterli buldukları görölmektedir. Metin okurken karaktere uygun seslendirme, karakterin ruh haline bürünme konusunda eksiklik yaşadığına dair görüş bildiren öğrencilere de rastlanmaktadır. Metni okurken karakteri yansıtmaya karaktere bağlı parçalarüstü birimleri yani vurgu, ton, durak, ezgi gibi unsurları yansıtabilmeyle gerçekteşmektedir. Arzu (2006) çalışmasında ilköğretim 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, parçalarüstü birimleri sesli okuma esnasında yeterince yansıtmayı yansıtamadıklarını tespit etmeyi ve tespit edilen okuma hatalarının giderilmesi konusunda önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Öğrencilerle fonetik laboratuarda çözümlenmek üzere okuma kayıtları yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin vurgu ton ve

durakları ifade etmekte eksik oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca sesli okumada kelime-anlam ve öbek-anlam ilişkilerini algılayamadıkları ortaya çıkmıştır. Bizim çalışma sonuçlarımız bu noktada yaratıcı dramının etkili bir şekilde kullanılması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Whalley ve Hansen (2006) yaptıkları çalışmada prozodinin okuma gelişimindeki rolünün son zamanlarda araştırılmaya başlandığını ifade ederek çocukların prozodik becerileri ile okuma becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmaya katılan dördüncü sınıf öğrencilerine okuma becerisi ve fonolojik farkındalık testleri uygulanmış ve prozodik duyarlılıkları değerlendirilmiştir. Bulgulara göre, okuma gelişiminde prozodik becerilerin önemi ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin okuma becerileri ve prozodik duyarlılıkları arasında önemli bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırma sonucuna göre hem deneysel bulgular hem de görüşme sonuçları yaratıcı drama uygulamalarının ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin sesli okumalarını geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Hem bireysel çalışmayı hem de grupla çalışmayı destekleyen, seslendirme, beden dili, vurgu ve tonlama, okumaya ilgi, özgüven ve sosyalleşme gibi öğrencileri pek çok yönden geliştiren yaratıcı dramının Türkçe derslerinin diğer tüm becerilerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Türkçe öğretiminde beceriler birbirinden bağımsız değildir. Aksine interaktif bir şekilde birbirini destekleyici ve tamamlayıcıdır. Bu noktada bu çalışma sonuçlarının özelde Türkçe öğretimi genelde de tüm öğretim sürecinde ve kademelerinde faydalı olacağı düşünülmektedir.

#### Kaynaklar

- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Ağca, H. (2001). *Sözlü ve yazılı anlatımda Türkçenin kullanımı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Aktaş, Ş. & Gündüz, O. (2001). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ.
- Annarella, L. A. (2000). *Using creative drama in the writing and reading process*. U.S Department of Education Office of Educational Research and Improvement Educational Resources Information Center (ERIC). ED 445 358 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED445358.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Arıcı, F. (2018). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Armbruster, B. B., Lehr, F., Osborn, J., Adler, C. R., Noonis, T. L., O'Rourke, R., Beck, I., Carnine, D. & Simmons, D. (2001). *Put reading first*. National Institute for Literacy, The Partnership for Reading.
- Arzu, Z. F. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin okuma becerilerinin ölçümü ve değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Bal-İncebacak, B., Sarışan-Tungaç, A. & Yaman, S. (2017). Yaratıcı drama ile öğretim uygulamasına yönelik öğrenci görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 214-248.
- Bjorklund, D. F. (1995). *Children's thinking: Developmental function and individual differences* (2. b.). Michigan. Thomson Brooks Cole.
- Creswell, J. W. (2006). Understanding mixed methods research. J. W. Creswell & V. L. Plano-Clark (Ed.), *Designing and conducting mixed methods research* (s. 1-19). California-ABD: Sage.
- Çarkıt, C. & Sur, E. (2023). Türkçe öğretmenlerinin okuma bozukluklarına yönelik görüş ve uygulamaları. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 12(2), 430-442.
- Çelik, E. C. (2006). Sesli ve sessiz okuma ile içten okumanın karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 18-30.
- Çiftçi, Ö. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretim programında belirtilen okuduğunu anlamayla ilgili kazanımlara ulaşma düzeyinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çolak, E. (2013). Yaşantısal öğrenme kuramının öğrencilerin motivasyonel inançları ve akademik başarılarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 123-136.
- Çöğmen, S. & Saracoğlu, S. A. (2010). Üst bilişsel okuma stratejileri ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışmaları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 91-99.
- Demirel, Ö. (2000). *Plandan uygulamaya öğretme sanatı*. Ankara: Pegem.
- Erdoğan, T., Erdoğan, Ö. & Uzuner F. G. (2018). Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve tutumlarına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 297-313.
- Flynn, R. M. (1997). Developing and using curriculum based creative drama in fifth grade reading/language arts instruction: A drama specialist and classroom teacher collaborate. *Youth Theatre Journal*, 11(1), 47-69.
- Freeman, G. D., Sullivan, K. & Fulton, C. R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills and problem behaviour. *The Journal of Educational Research*, 96(3), 131-138.
- Gökçek, T. (2019). Karma araştırma yöntemi (H. Özmen & O. Karamustafaoğlu, Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (s. 391-432). Ankara: Pegem Akademi.
- Harris, J. A. & Sipay, E. R. (1990). *How to increase reading ability*. New York: Longman.
- Hoffman, J. V., Villareal, D., DeJulio, S., Taylor, L. & Shin, J. (2017). Drama in dialogic read alouds: Promoting access and opportunity for emergent bilinguals. *Journal of Pedagogy, Prularism and Practice*, 9(1), 197-211.

- Hudson, R. F., Mercer, C. D., & Lane, H. B. (2000). *Exploring reading fluency: A paradigmatic overview*. University of Florida: Unpublished Manuscript.
- Kara, E. (2023). Karma araştırma yönteminin teorik olarak ve örnek araştırmalarla incelenmesi. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 73-90.
- Karadağ, Ö. (2012). Anlama becerileri açısından Türkçe dersi öğretim programı (6, 7, 8. sınıflar)'na eleştirel bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(1), 97-110.
- Karatay, H. (2018). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kavcar, C., Oğuzkan F. & Sever, S. (1998). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin.
- Kirkland, J. L. (2013). *How does creative drama instruction increase the reading engagement of eighth grade students with learning disabilities*. (Doktora Tezi). Available from Texas Woman's University ProQuest Dissertations Publishing. (UMI No. 3608270)
- Kökçü, Y. & Demirel, Ş. (2017). 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi okuma kazanımlarının okuma modelleri ile ilişkisi üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1133-1147.
- Lehr, F. (1985). Creative drama and language building. *The Reading Teacher*, 38(9), 896-899.
- Maden, S., Durmaz, N., & Sayal, A. (2022). Türkçe öğretiminde drama yönteminin kullanımıyla ilgili araştırmaların eğilimleri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(1), 146-170.
- MEB. (2019a). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları.
- MEB. (2019b). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 7. sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri: I Okuma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özcan, Ş. (2019). *Okuma ve yazma eğitiminde yaratıcı drama*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özkaya, P. G. (2012). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sesli okuma becerilerine tekerleme eğitiminin etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özonat, Z. (2018). *Çoklu ortama dayalı eleştirel okuma eğitiminin 6. sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma becerilerine etkisi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ranger, L. (1995). *Improving reading comprehension through a multi faced approach utilizing drama*. (Yüksek Lisans Tezi). Available from ERIC database. (UMI No. 380758)
- Rose, D. S., Parks, M., Andores, K. & McMahon, S. D. (2000). Imagery-based learning: Improving elementary students' reading comprehension with drama techniques. *The Journal of Education Research*, 94(1), 55-63.

- Ross, E. P. & Roe, B. D. (1975). *Creative drama for building proficiency in reading*. 20th Annual Meeting of the International Reading Association' da sunulmuş bildiri, 13-16 Mayıs, New York City.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı.
- Side, R. (1969). Creative drama. *Elementary English*, 46(4), 431-435.
- Stewig, J. W. & Vail, N. J. (1985). The relation between creative drama and oral language growth. *The Clearing House*, 58(6), 261-264.
- Susar Kırmızı, F. (2008). Türkçe öğretiminde yaratıcı drama yönteminin tutum ve okuduğunu anlama stratejileri üzerindeki etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 95-109.
- Şahan, M. (2012). 10-12 yaş arası ilköğretim öğrencilerinin konuşma yeterlilikleri ve konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik atölye örnekleri. *V. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı*, 05-06 Temmuz, Mersin.
- Temizkan, M. (2007). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde okuma stratejilerinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tinker, M. A. & McCullough, C. M. (1968). *Teaching elementary reading*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- Torgesen, J. K. & Hudson, R. (2006). Reading fluency: Critical issues for struggling readers. S. J. Samuels & A. E. Farstrup (Ed.), *Reading fluency: The forgotten dimension of reading success* içinde (s. 130- 158). Newark, DE: International Reading Association.
- Uçgun, D. (2007). Konuşma eğitimini etkileyen faktörler. *Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 59-67.
- Ulaş, A. H. (2008). Effects of creative, educational drama activities on developing oral skills in primary school children. *American Journal of Applied Sciences*, 5(7), 876-880.
- Ünal, T. F. & Yeğen, Ü. (2013). Türkçe öğretmenlerinin okuma yöntem tekniklerini ve araç-gereçlerini kullanma durumları. *Uluslararası Türk Dili Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, 8(4), 1351-1365.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 22(107), 28-35.
- Ütkür, N. & Açıkalın, M. (2018). Yaratıcı drama yönteminin Hayat Bilgisi dersinde kullanılmasının öğrencilerin başarılarına etkisinin ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 253-269.
- Whalley, K. & Hansen, J. (2006). The role of prosodic sensitivity in children's reading development. *Journal of Research in Reading*, 29(3), 288-303.
- Zafeiriadou, N. (2009). Drama in language teaching: a challenge for creative development. *Issues*, 23, 4-9.

### Extended Summary

In today's world of education, establishing experiential meaning is one of the primary skills that individuals want to acquire. Establishing experiential meaning means making meaning with the information one obtains from one's own experiences rather than making meaning with accumulated information dictated by someone else. The basic structure of establishing experiential meaning expressed here can be created with reading skills, which is the key to all academic success. The concept of reading is defined as the meaningful interpretation of written language (Harris-Sipay, 1990), the recognition and perception of printed and written symbols, which are a stimulus for remembering the meanings existing through experiences and establishing new meanings with the concepts in the reader's mind (Tinker and McCullough, 1968).

Getting efficiency from reading activities is the main purpose of all reading efforts. In the process of acting according to this goal, oral and silent reading techniques are effective. Using these techniques paves the way for the student to interact with the text (Özonat, 2018). Silent reading, one of these techniques, is the process of establishing meaning with what exists in one's own world of mind. In oral reading, this process of establishing meaning occurs as a result of voice and voice-specific elements acting together. Oral reading is the articulation of words by the speech organs depending on many features such as meaning, after being perceived by the eye and comprehended by the mind (Özbay, 2009) and it is the ability of the dagger to create verbal speech, which is performed with the cooperation of the eye, mind and speech organs (Çelik, 2006). Reading aloud is the phonetic table presented to the listeners through the vocal organs as a result of the joint work of the eye and mind. In a sense, it is verbal expression. It is the expression of words that are seen by the eye and perceived by the mind through the organs of speech. The main purpose of oral reading is to pronounce the text correctly and in a way that reflects the characteristics of spoken language. Competence and efficiency in oral reading are related to not including factors called reading disorders.

Çarkıt and Sur (2023) stated that the cognitive, affective and personality developments of students who experience reading disorders during oral reading are negatively affected by this situation. Therefore, they stated that developing oral reading skills became a necessity. Of course, achieving proficiency in oral reading seems more possible with the contribution of different practices because it is necessary that reading aloud should be semantically effective, what is read in this context should encourage the listeners to listen, and it should be natural in order to achieve the desired success in oral reading. It is thought that creative drama activities are among the most important activities to be used so that the student can read a text in accordance with the nature of the speech. The student's role-playing in these activities, taking a role, and discovering the world of meaning of the voice that will reflect the emotion of the role will contribute significantly to reading, and in



particular to reading aloud. According to Adıgüzel (2019), the form of expression of a written text, that is, vocalization, can be improved by using creative drama practices. A student who voices a printed text can gain knowledge and skills in creative drama activities on how to voice it.

According to Kirkland (2013), drama is a learning method based on the oldest forms of communication of physical and verbal interpretation. Creative drama is an activity that can become a regular part of all students' learning experiences (Flynn, 1997). Therefore, it can be said that creative drama is an adventure environment where spiritual, physical and linguistic expression can be exhibited in different ways.

It can be understood that students who read aloud is able to fully convey the text by the comments they add to the words and the harmony in their reading. This interpretation and harmony is instilled in students through creative drama activities, and awareness of prosodic elements begins with these practices. Students create an atmosphere of excitement and enthusiasm in creative drama through the vocalizations they make while enacting their roles. Likewise, when students read aloud, they arouse enthusiasm and excitement in the audience with the comments they make on the meanings of the words. The success of the vocalizations made in both events gives the listeners a feeling of satisfaction to that extent.

When the relevant literature is examined, although it is known that there are studies dealing with the relationship of creative drama with basic language skills (Aykaç, 2011), pronunciation (Ulaş, 2008), vocabulary (Ranger, 1995), reading skill (Özcan, 2019; Rose and Roe, 1975), reading motivation (Erdoğan, Erdoğan, and Uzuner, 2018), language arts (Flynn, 1997), and oral language (Stewig and Vail, 1985), no study based on the relationship between creative drama activities and reading aloud has been found. In the context of its relationship with the subject, Çarkıt and Sur (2023) included in their study the finding that in order to eliminate reading disorders experienced during oral reading, the teacher supports this situation by assigning roles to the students in drama activities. Considering the importance of reading aloud and the role of creative drama in this process, the lack of research on the subject is noteworthy.

It is predicted that creative drama practices will be useful in the development of oral reading, which concerns the sound and meaning dimensions of reading skills. This study was structured to determine the effect of creative drama activities on students' oral reading and to obtain student opinions regarding the contribution of these practices to oral reading. The study was conducted based on an exploratory sequential design, one of the mixed methods designs. The study group of the research consisted of 7<sup>th</sup> grade students studying in a secondary school in the central district of a province in Türkiye during the academic year. Convenience sampling was used to ensure that the experimental process was carried out properly and to avoid any disruptions in data collection. Before

starting the study, the success status of the target group was reviewed and a total of 42 students from two classes whose Turkish course success averages were close to each other were included in the study. The number of experimental and control groups was equalized to 21. "Aloud Reading Observation and Evaluation Form" was used to collect quantitative data, and "Structured Student Opinion Form" was used to collect qualitative data. Creative drama activities lasting five weeks were carried out in the experimental group, and oral reading activities prescribed by the curriculum were included in the control group.

After the experimental study, interviews were conducted with the students who participated in creative drama activities and findings were obtained regarding the effects of these activities on their oral reading. In order to see the development of the experimental group, the difference between the pre-test and post-test results was examined and it was seen that there was a significant difference between the results and that this difference was in favor of the post-experiment (post-test). When the difference between the pre-test and post-test results was examined to see the development of the control group, it was determined that there was a significant difference between the results. This difference in the control group was in favor of the pre-experiment (pre-test). This result shows that the applications made in the control group did not provide any improvement in students in terms of oral reading.

According to the results of this research, it was seen that there was a significant difference between the experimental and control groups, and this difference was in favor of the experimental group students who participated in creative drama activities. According to the interview results, it was determined that the students saw creative drama as being able to portray a character. Students emphasized that creative drama increased self-confidence, improved the correct use of voice, and helped to add a sense of reality to the role. In addition, the students stated that they could read in accordance with the characters, their fluent reading improved and that they were willing to read the text.

Both experimental findings and interview results revealed that creative drama practices improved the oral reading of 7<sup>th</sup> grade secondary school students. It is thought that creative drama, which supports both individual and group work and develops students in many aspects such as vocalization, body language, stress and intonation, interest in reading, self-confidence and socialization, will be effective in all other skills of Turkish lessons. Skills in teaching Turkish are not independent from each other. On the contrary, they support and complement each other in an interactive way. At this point, it is thought that the results of this study will be useful in teaching Turkish in particular and in all teaching processes and levels in general.

**Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı**

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hâle getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

**Destek ve Teşekkür Beyanı**

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

**Çatışma Beyanı**

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

**Etik Kurul Beyanı**

Bu araştırma, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulunun 08/09/2020 tarih ve 2020/09-07 sayılı onayı ile yürütülmüştür.